

პასიური მშობლების გასააქტიურებლად

ავტორი მეგი კავთუაშვილი

მოსწავლეთა მშობლები უზარმაზარი და ამავე დროს, მრავალფეროვანი ჯგუფია. საქართველოში, დაახლოებით, ერთი მილიონი ადამიანი ატარებს მოსწავლის მშობლის სტატუსს, რაც იმას ნიშნავს, რომ მათ შორის მრავალი მახასიათებლის მქონე პირს შეხვდებით. თითოეულს თავისი მსოფლმხედველობა და ცხოვრებისეული გამოცდილება აქვს, თავისებური საჭიროება, შესაძლებლობა, ხედვა და მოტივაცია.

პედაგოგები და სკოლის დირექტორები ხშირად ამბობენ, რომ აქტიური, მზრუნველი, გაბედული, მიზანმიმართული და ინტერესიანი მშობლების გვერდით, ისეთი ადამიანებიც არიან, ვინც შვილის სასკოლო ცხოვრებაში არ ერთვება. მეტიც, მშობლების ყველაზე დიდი ნაწილი პასიურია, დრო არ აქვთ და/ან ინდიფერენტული არიან სასკოლო ცხოვრების მიმართ.

ე.წ. პასიური მშობლები, ერთი მხრივ, პრობლემას წარმოადგენენ სკოლებისთვის: ნაკლებად ესწრებიან სასკოლო ღონისძიებებს და მშობელთა შეკრებებს; არ ცდილობენ დაეხმარონ შვილსა და სკოლას განვითარებაში; პასუხისმგებლობა სრულად მასწავლებლებზე აქვთ დაკისრებული. არ ინტერესდებიან სასკოლო ცხოვრების შესახებ სოციალურ ქსელში გავრცელებული მულტიმედია მასალებითაც კი; არ უბრუნებენ პედაგოგს არანაირ უკუკავშირს; ყველა საკითხი, რომლებიც აწუხებთ, ცდილობენ, განიხილონ ცალკე ჯგუფებსა თუ „ჩათებში“, სადაც მასწავლებელი არ არის.

მეორე მხრივ, იგივე მშობლები კომფორტის ზონას უქმნიან განათლების მუშაკებს. ისინი მუდამ დათმობაზე მიდიან; მოქმედებენ მითითებებისა და გავრცელებული სტერეოტიპების შესაბამისად; ეგუებიან ნებისმიერ მოცემულობას და შვილსაც ამასვე ასწავლიან; ქმნიან ილუზიას, რომ ყველაფერი წესრიგშია. მაგალითისთვის, პასიური მშობელი არასოდეს იღვწის სკოლაში არსებული პრობლემური სიტუაციის სიდრმისეული გადაჭრისთვის; არასოდეს არაფერს აპროტესტებს; ყოველთვის იმ მხარეს დგას, სადაც უმრავლესობაა და არა იმ მხარეს, სადაც სიმართლეს ხედავს.

პასიური მშობლები ხშირად იყენებენ ფრაზებს: „ყოველთვის ასე იყო და სულ ასე იქნება“, „ჩემი უფროსი შვილის კლასშიც ასეა“, „ჩვენ მაინც ვერაფერს შევცვლით“, „რა აზრი აქვს“, „მე მაგის დრო არ მაქვს“, „მერე ჩემს შვილს შეექმნება პრობლემა“, „ნიმანს დააკლებენ, დამიჩაგრვენ“ და ა.შ.

ჩამოთვლილი ფრაზებიდანაც ჩანს, რომ მშობლების პასიურობას სხვადასხვა მიზეზი შეიძლება ჰქონდეს. მათ შორის ყველაზე გავრცელებული მიზეზებია:

- გაუბედაობის გამო დემოტივირებული მშობლები;
- დროის არმქონე მშობლები;
- ნიჰილისტი და/ან ინდიფერენტული მშობლები.

თუ პედაგოგს პასიური მშობლების გააქტიურება სურს, პირველი, რაც უნდა გააკეთოს, მათი პასიურობის მიზეზები უნდა გაარკვიოს. იმის დასადგენად, რომელი მშობელი რომელ ჯგუფს მიეკუთვნება, ყველაზე მარტივი გზა არაფორმალურ გარემოში მშობლებთან ინდივიდუალური გასაუბრებაა. თუ პედაგოგისთვის, მოსწავლეთა დიდი რაოდენობის ან სხვა მიზეზის გამო ეს ფორმა მიუღებელია,

შესაძლოა ფოკუსჯგუფები ან ანკეტირება ჩატარდეს და საფუძვლიანად იქნას შესწავლილი მშობელთა არქეტიპები, რის შემდეგაც დაიგეგმება ცალკეულ ჯგუფთან ეფექტური კომუნიკაციის გზები.

მშობელთა პასიურობის მიზეზების დასადგენად სასურველია, პედაგოგმა ცხრილში მოცემულ შეკითხვებზე პასუხები მოიპოვოს:

მშობელთა პასიურობის მიზეზების დასადგენი ცხრილი		
მშობელთა მახასიათებლები: (სტატუსი მოსწავლესთან მიმართებაში, სქესი, განათლების დონე, დასაქმებულობა, თავისუფალი დროის კოეფიციენტი, შვილების რაოდენობა)		
როგორია ჩართულობისადმი დამოკიდებულება?	მათი	წუხილები და მიზეზები: - როგორია მათი ზოგადი წარმოდგენა მშობელთა ჩართულობის შესახებ? - როგორ აფასებენ მშობლები პირად გამოცდილებას, საკუთარი თავის უკმაყოფილონი არიან და რატომ? - რის გაკეთება მოუწევთ, თუ უფრო აქტიური მშობლები იქნებიან და ამ ცხოვრებაში? - რაიმე რისკებს თუ ხედავენ მშობელთა ჩართულობაში? - რამდენად თავდაჯერებული არიან სკოლასთან ურთიერთობაში? - რამდენად კომპეტენტურად გრძნობენ თავს სკოლასთან კომუნიკაციის დროს? საჭიროებები და მოტივაცია: - რა სჭირდებათ სკოლისგან, პედაგოგისგან იმისთვის, რომ იყვნენ უფრო ჩართულნი? - მათი აზრით, რა მოტივი ამოძრავებთ სხვა აქტიურ და პასიურ მშობლებს? - რამდენად მნიშვნელოვანია მათთვის, იყვნენ მშობელთა დიდი ჯგუფის საერთო ხედვებს?
რა განაპირობებს ჩართულობას?	მათი	სარგებლის აღქმა: - რა სარგებელი მოაქვს ბავშვისთვის მშობლების პასიურობასა და აქტიურობას? - რის მოლოდინის შემთხვევაში გახდებოდა უფრო აქტიური მშობელი? - რას გააკეთებდა სიამოვნებით სასკოლო ცხოვრებაში? მონაწილეობის თავს, სკოლა რომ ასეთ შესაძლებლობას აძლევდეს?

	ცვლილებაზე გავლენის აღქმა: · რამდენად გრძნობენ პასუხისმგებლობას, როგორ განათლებას მიიღებთ საქმიანობაში კონვერტირდება ეს პასუხისმგებლობა? · რამდენად გრძნობენ ძალას, გავლენა მოახდინონ სასკოლო ცხოვრებაზე?
ამ შეკითხვებზე მიღებული პასუხებით პედაგოგი გამოავლენს პასიურ მშობლებს, დაადგენს მათ რაოდენობას, პასიურობის დონეს, საჭიროებებს, მოტივაციას. მათთვის პოტენციური სარგებლის და ცვლილებებზე გავლენის აღქმას. მიღებული ინფორმაცია პედაგოგს დაეხმარება, ისე დაგეგმოს მომავალი აქტივობები, რომ ყველა ძირითადი ჯგუფის გაითვალისწინოს.	

რა შეიძლება შესთავაზოს პედაგოგმა მშობლებს, რომ ხელი შეუწყოს მომავალში მათ გააქტიურებას? ცალკეული კლასის შემთხვევაში, შესაძლოა განსხვავებული აქტივობების დაგეგმვა გახდეს საჭირო, იმის მიხედვით, თუ რას აჩვენებს მშობლებისგან მიღებული პასუხები. ზოგადი რეკომენდაციებით კი მასწავლებელმა შემდეგ ფაქტორებზე უნდა გაამახვილოს ყურადღება.

- **გაუბედაობის გამო დემოტივირებული მშობლები** – მასწავლებელი მშობლების რესურსებისა და შესაძლებლობების გათვალისწინებით გეგმავს აქტივობებს, რათა ყველას მიეცეს შანსი, დააგროვოს კარგი გამოცდილება. მასწავლებელი აფასებს მათ წვლილს და ხაზს უსვამს მათ პოზიტიურ გავლენას სკოლის განვითარებაზე.
- **დროის არმქონე მშობლები** – მასწავლებელი მშობლების თავისუფალი დროის გათვალისწინებით ადგენს აქტივობების განრიგს და წინასწარ აცნობს მშობლებს, რათა შეძლონ თადარიგის დაჭერა და აქტივობებში ჩართვა. საზღვარგარეთ მცხოვრები მშობლების შემთხვევაში, მათთან ერთად დისტანციურად განიხილავს შესაძლო მონაწილეობის სცენარებს, მაგალითისთვის, სთავაზობს იმ ქვეყანაში არსებული ტრადიციების შესახებ მოამზადოს თემა, სადაც ამჟამად იმყოფება და Online-ფორმატში გაუზიაროს მოსწავლეებს.
- **ნიჰილისტი და/ან ინდიფერენტული მშობლები** – მასწავლებელი ცდილობს, მშობლებს აჩვენოს, რამდენად დიდი გავლენა აქვს მათ მონაწილეობას ბავშვის განვითარებაზე. პროაქტიულად უზიარებს მათ მშობელთა ჩართულობის წარმატებების მაგალითებს, რომლებიც მათ რწმენას დაუბრუნებს. ასევე, უზიარებს სხვადასხვა მულტიმედია მასალებს, სადაც მშობლობის ინდიფერენტული სტილისა და მისი თანმხლები ზიანის შესახებ საუბრობენ სპეციალისტები; სთავაზობს დიალოგისთვის უსაფრთხო სივრცეს, სადაც შესაძლებელი იქნება მათი ხედვების გაზიარება და მსჯელობა.

